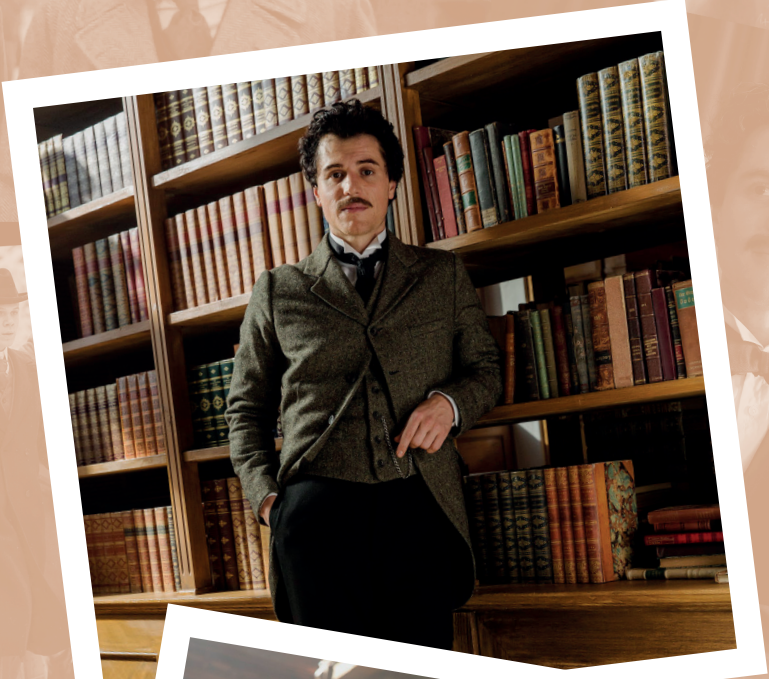
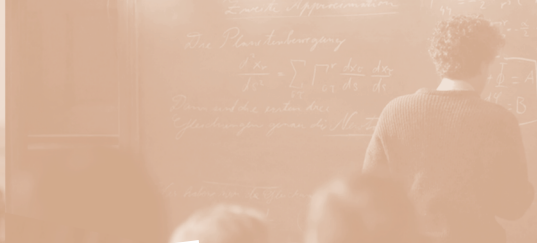

Procházka einsteinovským trojúhelníkem vymezeným trojicí pamětních desek

Pražské působení Alberta Einsteina bylo – přiznejme si to – pouhou epizodou na jeho životní dráze časoprostorem. Došlo k ní tak trochu shodou okolností a i bez ní by se zřejmě trajektorie Géniova života ubírala nezadržitelně k nejkrásnější teorii – k obecné teorii relativity. Mileva by také tuto epizodu raději vymazala – což je pozoruhodné, vždyť u nás mohla poznávat své slovanské soukmenovce a jejich kulturu – místo toho toužila vrátit se do švýcarského Curychu.

Pražané ale rozumí nejen Mozartovi (který zde působil ve dvou krátkých epizodách v letech 1787 a 1791), ale i Einsteinovi – třeba s jistým zpožděním. Nejkratší reakční dobu prokázali místní progresivní fyzikové, kteří se snažili podpořit a popularizovat Einsteinovu teorii relativity. Za všechny jmenujme profesora Františka Závíšku (1879–1945) z Karlovy university a jeho spis „Einsteinův princip relativnosti a teorie gravitační“ z roku 1925.

Tři einsteinovské památníky v Praze

a) Pamětní deska s reliéfem ve Viničné ulici

Již krátce po skonu Génia 18. dubna 1955 v Princetonu vznikly snahy o připomenutí pobytu Einsteina v Praze prostřednictvím pomníku či alespoň pamětní desky. Doba byla velmi specifická a drsná, téměř vše „západní“ bylo líčeno jako zlo. Ovšem Einstein se mohl vládnoucí ideologii hodit svým silným pacifismem – „boj za mír“ bylo stěžejní heslo propagandy, které ve skutečnosti mělo maskovat obrovské vojenské výdaje a zbrojení.

Nejstarší dokument o aktivitě směřující k vytvoření Einsteinovy pamětní desky na univerzitní budově ve Viničné 7 jsme našli náhodou v archivním fondu prof. *Miloslava A. Valoucha* (1903–1976). Dovídáme se, že rozhodnutím rektora z 13. 2. 1959 byla zřízena přípravná komise pro zřízení pamětní desky Albertu Einsteinovi. V této komisi pod vedením prof. M. A. Valoucha (MFF UK) zasedali: prof. dr. V. Petržílka (jako zástupce ČSAV), dr. F. Ondráček (za děkanát MFF UK), dr. J. Pernegr (za JČMF) a doc. dr. Č. Muzikář (MFF UK), kterého z důvodu nemoci zastoupil A. Hladík. Soudruhem rektorem byl tehdy (1958–66) prof. JUDr. Jaroslav Procházka, armádní generál, což naznačuje, že v pozadí aktivity byl spíše předchozí rektor (1955–58),